

VYBRANÉ PRVKY OSOBNÍHO, RODINNÉHO A ŠKOLNÍHO KONTEXTU ŽÁKŮ, KTEŘÍ KRADOU VE ŠKOLE

CHOSEN ELEMENTS OF PERSONAL, FAMILY AND SCHOOL CONTEXTS OF PUPILS WHO STEAL AT SCHOOL

Richterová Bohdana

Klíčová slova: krádeže ve škole, teorie delikvence, regresní analýza, rizikové chování, žák

Key words: thefts at school, theories of delinquency, regressive analysis, risk behaviour, pupil

Představit na základě výstupů z regresní analýzy, jak závisí páchaní rizikových krádeží realizovaných žáky ve školním prostředí v Moravskoslezském kraji na vybraných prvcích osobního, rodinného a školního kontextu těchto žáků.

Základní škola by měla představovat bezpečné místo určené pro výchovu a vzdělávání. Krádeže ve škole jsou jedním z faktorů, které toto bezpečí narušují. Několik výzkumných studií z posledních let poukazuje na to, že pokud žáci nevnímají ve školách bezpečí, budou se omezeně zapojovat do procesu učení (Bosworth a kol., 2011; Milkowska, 2011; Goldstein a kol., 2008; Brookmeyer a kol., 2006). Berger a Luckmann (1999) popisují, že v okamžiku kdy dochází ke konfliktům primární a sekundární socializace, k čemuž v případech krádeží ve školách často dochází, potřebuje učitel tzv. zvláštní pedagogické postupy. Pro nastavení těchto postupů je důležité znát klíčové prvky osobního, rodinného a školního kontextu těchto žáků.

Příspěvek představuje dílčí část výstupů z první empirické fáze výzkumu z disertační práce. Sběr dat pro tyto výstupy proběhl prostřednictvím self-reportového dotazníku 377 žáků na 2. stupni základních škol v Moravskoslezském kraji. Dotazník se skládal ze čtyř částí, 25 položek bylo rozděleno do dalších podpoložek. Dotazník zahrnoval 20 nezávisle proměnných (7 z oblasti osobních specifik, 7 z oblasti rodinného kontextu a 6 z oblasti školního kontextu), které byly zařazeny na základě 11 vybraných teorií delikvence. Pro zjištění odpovědi na výzkumnou otázku byla použita logistická regrese. Výzkum se zabýval validitou i reliabilitou. Byly popsány také limity výzkumu.

Do výsledného modelu logistické regrese bylo zahrnuto deset proměnných, které v prvotním modelu se všemi dvaceti proměnnými dosáhly hladinu významnosti 10 %. Na hladinu významnosti 5 % se dostaly čtyři proměnné; vazba ke škole, sebekontrola, napětí v rodině a další projevy rizikového chování,

kteřé je mořné z hlediska kontextu krádeří ve škole považovat za nejdůležitější. Na zvolené hranici významnosti se ocitli také proměnné sociální učení v rodině a delikventní kamarádi. Z úhlu pohledu teorií delikvence se pro krádeže ve škole, které realizují řáci, stávají klíčovými dle významnosti tyto teorie: Syndrom problémového chování (Jessor, 1991), Obecná teorie kriminality (Gottfredson a Hirschi, 1990), Obecná teorie napětí primárně zaměřená na rodinný kontext (Agnew, 2009) a Teorie sociální vazby a kontroly (Hirschi, 1969).

Abstract: Drawing on the outputs of regressive analyses, the paper presents how committing risk thefts by pupils in schools in the Moravian-Silesian Region depends on chosen elements of personal, family and school context of these pupils. It is important to know the personal, family and school context as key elements of these pupils to be able to set appropriate educational procedures in the teachers' work. The data were collected by means of a self-report questionnaire of 377 pupils in middle schools (11–15 years) in the Moravian-Silesian Region. The questionnaire was composed of four parts, 25 entries were divided into sub entries. It covered 20 independent variables (7 personal specifics, 7 family context and 6 school context), which were included on the basis of the 11 chosen theories of delinquency. The ten variables which had the 10 % significance level in the first model with all the 20 variables were included in the outcome model of logistic regression. Four variables had the significance level of 5 %: relationship to school, self-control, tension in family and other demonstrations of risk behaviour which can be regarded as the most important for the thefts in school context. The variables social learning in family and delinquent friends were on the set significance threshold. From the point of view of theories of delinquency the following theories have key significance in thefts at schools committed by pupils: Problem behaviour theory (Jessor, 1991), General theory of crime (Gottfredson a Hirschi, 1990), General strain theory mainly focused on family context (Agnew, 2009) and Social control theory and Social bond theory (Hirschi, 1969).

Literatura/References:

- Abdulkarim, S. A. & Ramisetty-Mikler, S. (2015) *Student, school, parent connectedness, and school risk behaviors of adolescents in Saudi Arabia*. International Journal of Pediatrics and Adolescent Medicine. Publishing Ethics Resource Kit Support, 2015(2), 128–135.
- Barberete, R., Bowling, B. & Junger-Tas, J. (2010). *Self-report: Studie delikvence mládeže v Anglii a Walesu, v Nizozemí a ve Španělsku*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Berger, P. L. & Luckmann, T. (1999). *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii věděni*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.